

Ahdaf Soueif
Kärlekens väv

Ahdaf Soueif

KÄRLEKENS
VÄV

Översättning av
Astrid Ericson Bahari

Alhambra

ISBN 91-88992-69-1

Copyright © Ahdaf Soueif, 1999

Originalalets titel: *The Map of Love*

Omslagsbild: "Gråterskor",

detalj ur en väggmålning i Ramoses grav

Sättning: Alhambra AB

Tryckt i Ungern 2002

till Ian

Innehåll

EN BÖRJAN.....	13
1	21
2.....	27
3.....	35
4.....	47
5.....	57
6.....	65
7.....	73
8.....	81
9.....	93
10.....	109
11.....	119
12.....	133
13.....	149
SLUTET PÅ EN BÖRJAN.....	163
14.....	189
15.....	197
16.....	215
17.....	229
18.....	247
BÖRJAN PÅ ETT SLUT.....	281
19.....	291
20.....	303
21.....	315
22.....	333
23.....	349
24.....	373
25.....	389
26.....	411
27.....	431
28.....	447
29.....	465
ETT SLUT	485
Ordförklaringar	494

KARTA ÖVER AI-GHAMRAWIS SLÄKT

Det är märkligt att den period (1900-1914), då kolonisatörerna och deras kollaboratörer tyckte allt var så lugnt, var en av de mest fruktbara i Egyptens historia. En storartad självrannsakan ägde rum och en uppladdning av energi som förberedde en ny renässans.

Gamal Abd al-Nasser, Fördraget 1962

EN BÖRJAN

Inte ens Gud kan ändra det förflutna...

Agathon (447-401 f.Kr.)

... och där, på bordet under hennes sovrumsfönster, ligger rösten som har fått henne att drömma igen. Skärvor av ett liv som levts för länge, länge sen. Kvinnorösten talar till henne genom etthundra år – så tydligt att hon knappt kan tro att det inte går att plocka fram penna och papper och svara.

Barnet sover. Nur al-Hayah: mitt livs ljus.

Anna måste ha lagt ifrån sig pennan, tänker Amal, och tittat ner på barnet som låg hopkurat vid hennes sida: med ansiktet rosigt av sömn, munnen lite öppen och en fuktig slinga av det svarta håret klibbande över ögonbrynet.

Jag har försökt så gott jag har kunnat att tala om det för henne. Men hon kan inte, eller vill inte, förstå och sluta hoppas. Hon väntar fortfarande på honom.

Amal läser och läser långt in i natten. Hon läser och låter Annas ord strömma in i sig medan hon varligt går igenom drömmarna, förhoppningarna och sorgerna Anna har sorterat, satt etikett på och lagt ifrån sig.

Papper, blanka och sköra av ålder, ark efter ark. De är mestadels fulla av engelsk text med en liten, jämn, lutande handstil. Amal har sorterat dem efter storlek och papperstyp, efter färgen på bläcket. Andra ark är på franska. Vissa ligger i kuvert, andra är löst hopbuntade i gula samlingspärmor. Det finns en stor grön dagbok och en annan inbunden i brunt läder med ett litet nyckel-

hål i mässing på låsfliken. Nyckeln fann Amal senare längst ner i en handväska av grönt filttyg – en väska med något motvilligt över sig, som något obligatoriskt slöjdprojekt – och med den två vigselringar, den ena lite mindre än den andra. Hon tittade noggrant på inristningarna på dem, och först lade hon bara märke till hur de var daterade: 1896. Ett stort brunt kuvert innehöll en skrivbok: sextiofyra sidor prydlig arabisk ruqʿa-skrift. Amal kände genast igen handstilen: de uppräta bokstäverna korta men raka, de skarpa vinklarna, svansen på bokstaven *ya* instoppad under dess kropp. Hennes farmors tydliga behärskade handstil. Papperet är vitt med tunna linjer mellan gråa marmorerade pärmar i papp. De styva sidorna rasslar och gör motstånd. När hon öppnar dem spretar de stelt tills hon lägger igen boken. Några klipp ur al-Ahram, al-Liwa, The Times, Daily News och andra tidningar. Ett programblad från en italiensk teater. Ännu en handväska, en i mörkblå sammet. Hon hade tömt ut innehållet i sin handflata och hållt ut trettio tre radbandskulor i polerat trä med en kort tofs av svart silke. Under hela resten av dagen doftade hennes hand svagt av gammalt sandelträ. Några ritblock med diverse teckningar. Flera böcker med övningar i arabisk kalligrafi. Hon bläddrade igenom dem och noterade hur de skilde sig i stilkänsla och säkerhet. Ett flertal arabiska övningsböcker, citat och anteckningar. En lustig medaljong av tung metall som hängde i en smal stålkedja. När hon tryckte upp låset öppnade den sig och en ung kvinna tittade fram på henne. Det var ett utsökt porträtt och hon såg på det många gånger. Hon bestämde sig för att skaffa ett förstoringsglas och titta ordentligt på det. Den unga kvinnans hår var blont, utslaget och krusat som hos pre-rafaeliterna. Hon hade en slät och klar panna, ovalt ansikte och fin haka. Hennes mun skulle just le. Men hennes ögon hade en egendomlig blå nyans, snarast violett, och de såg rakt på en och sade – sade en hel del. Det fanns en styrka i blicken, ett egensinne. Man skulle nästan vilja kalla det trots, om den inte vore så humoristisk. Den var en blick en kvinna skulle ha – skulle ha haft – om hon bjöd upp en man, t ex en främling, till dans. På baksidan stod året 1870 och på det konkava locket hade någon fäst en liten nyckel av guld. En kattunsväska, och inuti den, minutiöst tvättad och med en lavendelpåse i vecken, en babyklänning i finaste vit bomull

med överstycke i blå, gul och rosa smock. Och en hopvikt vävd gobeläng, inrullad i muslin, med ett faraoniskt motiv och inskrift på arabiska. Där fanns också en sjal av den typ bondkvinnor bär vid speciella tillfällen, av tunt vitt tyg. Man kan köpa dem i Ghuriyya för tjugo egyptiska pund. Det fanns också en annan finare, i tunn grå ull med urblekta rosa blommor – buren så ofta att man här och där kunde se genom väven.

Det fanns andra saker också. Saker inlindade i silkepapper eller tyg eller gömda i kuvert: en låda full av saker, en skattkista, en koffert faktiskt. Det var en koffert.

En berättelse kan som utgångspunkt ha de märkligaste ting: en magisk lampa, ett avlyssnat samtal eller en skugga som rör sig på väggen. För Amal al-Ghamrawi började denna berättelse med en koffert. En gammeldags koffert i brunt läder, nu sprucken och torr, med välvt lock över vilket två remmar satt fast med mässingsspannen, svartnade av ålder och vanskötsel.

Den unga amerikanskan hade kommit till Amals hus. Hennes namn var Isabel Parkman och kofferten fanns i bagageluckan på bilen hon hade hyrt. Amal kunde inte dölja att hon var på sin vakt. På sin vakt och trött på förhand: en amerikansk journalist, hade hon sagt i telefonen. Men hon sade att Amals bror hade bett henne att ringa och då hade Amal gått med på att träffa henne. Och stålsatt sig. Vad skulle det bli: fundamentalisterna, slöjan, den kalla freden, polygami, kvinnans status i islam, kvinnlig könsstympning?

Men Isabel Parkman var varken påstridig eller högljudd utan snarare osäker och blyg. Hon hade träffat Amals bror i New York och berättat för honom att hon var på väg till Europa för att göra ett reportage om millenieskiftet, och han hade då gett henne Amals nummer. Amal sade att hon tvivlade på att Isabel skulle träffa någon som hade några särskilt storslagna perspektiv eller teorier. Hon sade att hon trodde Isabel skulle finna att i stort sett alla helt enkelt var oroade – mycket oroade över vad som väntade Egypten, arabländerna och tredje världen under det kommande seklet. Men hon bjöd på kaffe och gav henne några namn, och Isabel gick.

Vid sitt andra besök hade Isabel börjat diskutera kofferten. Hon hade hittat den när hennes mor hade åkt in på sjukhus – för

gott. Hon hade tittat i den och funnit några gamla pappersark på engelska, som hon trodde att hennes farmorsmor hade skrivit. Men många av dokumenten var skrivna på arabiska. Och så fanns det andra saker. De engelska pappersarken var mestadels odaterade, och några var sammanbundna men verkade börja mitt i en mening. Hon visste att en del av hennes egen historia måste finnas där, men hon trodde också att det kunde finnas en berättelse. Hon ville inte tränga sig på, men Amals bror hade trott att hon kunde vara intresserad...

Amal fann hennes tvekan rörande. Hon sade att hon skulle ta en titt på kofferten och bad dörrvakten att bära upp den. När han bar in den i hennes vardagsrum frågade hon:

”Pandoras ask?”

”Oh, det hoppas jag inte!” utropade Isabel och lät uppriktigt oroad.

Jag heter Anna Winterbourne. Jag håller inte (särskilt mycket) med dem som påstår att vårt öde står skrivet i stjärnorna.

1

Ett övergivet barn som plötsligt vaknar,
blicken flackar ängsligt runt på alla ting.
Det ser då bara att det inte kan
upptäcka några kärleksfulla ögon.

Citat ur Middlemarch

Kairo, april 1997

Vissa människor kan gråta med flit. Jag kan få mig själv att må illa av skräck. När jag var barn – innan jag fick barn själv – åstadkom jag det genom att tänka på döden. Nu tänker jag på stjärnorna. Jag tittar på stjärnorna och föreställer mig universum. Sen drar jag mig tillbaka till vår egen galax, vår egen planet som snurrar runt i denna väldiga rymd. Snurrar för brinnande livet. Och för ett ögonblick överväldigas jag av den absoluta ovissheten, den totala osannolikheten i alltihop. Vad har vi egentligen att hålla fast vid?

I går natt drömde jag att jag ännu en gång gick omkring i min fars barndomshem. Under mina fötter kände jag den kalla marmorn i farstun, och över mitt huvud såg jag det höga takets träsparrar. Tusentals målade blommor glimmade mörkt på avstånd. Så fanns också den gallerförsedda terrassen, *haramlek*, och bakom det snidade trägallret såg jag skuggan av en kvinna. Sen gled den tunga dörren bakom mig upp och jag vände mig om. Silhuetten av min långa, bredaxlade gammelfarbror, Sharif pasha al-Baroudi, avtecknade sig mot rektangeln av bländande solljus (såsom jag aldrig sett honom i livet), och då jag öppnade ögonen och drog det stärkta vita lakanet upp till hakan, såg jag honom stanna och ta av sig sin fez och, tillsammans med sin käpp av ebenholts, räcka dem till den nubiske tjänaren som bugade sig mot honom med några hälsningsord. Han sneglade upp mot terrassgallret och skred fram mot mig, förbi mig, bort i den dunkla lilla hallen som jag visste ledde upp till kvinnornas avdelning. Jag har inte varit i närheten av detta hus sen min yngste son var nio år, det vill säga för tio år sen. Han älskade huset, och när jag såg honom leka och gå på upptäcktsfärd medan museivakterna välvilligt tittade på, kom jag på mig själv med att tänka: "Om vi hade behållit det..."

Men det här är inte min berättelse. Det här är en berättelse frambesvuren ur en låda, en läderkoffert som en gång färdades från London till Kairo och så tillbaka. Som levde i ett förvaringsrum i en lägenhet på Manhattan i många år och sen fann vägen tillbaka för att hamna på mitt vardagsrumsgolv här i Kairo en vårdag 1997. Det är berättelsen om Isabel Parkman, amerikan-skan som förde den till mig, och Anna Winterbourne, hennes farmorsmor, den engelska damen som den en gång hade tillhört. Och om jag alls har någon del i den, är det bara så som min egen farmor gjorde för hundra år sedan, när hon berättade historien om sin brors kärlek.

Dag efter dag höll jag på att packa upp, veckla upp och reda ut. Jag satt på golvet med Isabel och vi brast ut i lovord över babyklänningens förtjusande smock, sandelträpärlornas släthet när man tog upp dem ur sammetspåsen, lustern i glasljusstaken. Jag översatte passager från de arabiska tidningsklippen för henne. Vi talade om tiden och kärleken, familj och förluster. Jag tog med mig anteckningarna och pappren till min sängkammare, och läste och läste om Annas ord. Jag kan dem nästan utantill. Jag hör hennes röst och ser henne i miniatyr i medaljongen: porträttet av modern som hon var så lik.

På bordet under mitt fönster lirkar jag in nyckeln från den gröna filtväskan i låset på den bruna dagboken och vrider om, och där är jag nu i en engelsk höst 1897 och Annas plågade hjärta öppnar sig för mig...

... och ändå älskar jag honom verkligen, i det jag önskar honom allt gott, och stode det i min makt att göra hans livslott lättare och hans hjärta mera tillfreds, så skulle jag med glatt sinne gripa mig an vad-somhelst. Men jag har, i ärlighetens namn, försökt. Mina kunskaper – i synnerhet om män – ha med nödvändighet varit begränsade. Dock strävade – och strävar – jag efter att vara en trogen och kärleksfull hustru och kamrat...

Det är inte som jag trodde det skulle vara, under min flicktid – för blott två korta år sedan – när jag satt vid pavijongen och tittade på, med hjärtat svällande av glädje, när han leende såg åt mitt håll efter ett snabbt lopp, eller när vi redo tillsammans och hans ben snuddade vid mitt.

Byt ut cricket mot fotboll och hon kunde ha varit jag. Hon kunde ha varit Arwa, Dina eller vem som helst av flickorna jag växte upp med i Kairo på sextioalet. Vad spelar hundra år – eller en kontinent – för roll?

Hur smärtsam saknaden efter min mor känns nu, mer än någonsin! Och ändå kan jag inte säga att Edward har förändrats. Det har han inte. Det är samma älskvärda hövlighet som jag trodde var tecknet på att större ting skulle ske, som jag trodde förebådade en stark ömhet och en sinnets och andens förtrolighet.

Vi är nu ungefär i mitten av dagboken, som redan har förflyttat sig ett stycke från den flickaktiga början, där Anna inledde sina anteckningar från ett lyckligt liv som gift – en början rörande i sina förväntningar på sammanhang, mönster som blir synliga.

Min mor är ständigt i mina tankar. Mera än min käre fader – fastän jag ock tänker på honom. Jag undrar hur de voro tillsammans. Jag kan inte minnas dem tillsammans. Fram till sin död är hon den enda jag minns. Och i mina hågkomster är hon alltid omgiven av ljus. Jag ser henne till häst – alltid i galopp, jag ser henne skratta vid bordet, när hon dansade, när hon kom in i barnkammaren, när hon höll mig framför sig i sadeln och lärde mig hur man håller i tyglarna. Och det är som om min far existerade först när jag var nio år och hon hade dött. Jag minns hans sorg. Hur han vandrade i markerna eller satt i biblioteket. Alltid rar och mild mot mig, men sorgsen. Det blev inga fler danstillställningar, inga middagsbjudningar, då jag brukat komma ner i mitt nattlinne och få godnattkyssen. Sir Charles kom ofta för att hälsa på honom. Och de talade ofta om Indien och Irland, om drottningen och kanalen, om Egypten. De pratade om upproret, bombardemanget och rättegången. De talade aldrig om mor.

Jag frågade Sir Charles om mor för några månader sedan, efter fars begravning. Jag frågade honom hurdana hon och far hade varit tillsammans. Voro de lyckliga? Han svarade, något häpen: "Det tror jag, kära du. Hon var en ädel kvinna. Och han en sann gentleman."

Sir Charles pratar inte gärna om privata angelägenheter. Han är lyckligast på offentlighetens allfarväg. Fastän lycklig är ett vårdslöst ord, ty han var synnerligen olycklig i det offentliga livet och på dåligt humör under hela jubileumsfestligheterna i juni. För två veckor sedan voro vi nere i Saighton och besökte George Wyndham och åto middag där med Dick Grosvenor, Edward Clifford, Henry Milner, John Evelyn och lady Clifden. Frågan om huruvida primitiva länder ha rätt att existera togs upp, och George höll före att (med Darwin och den starkares lag) de icke ha någon och resten av sällskapet höll mestadels med. Sir Charles blev mycket uppretad och avslutade konversationen genom att (något skarpt) säga att det brittiska imperiet hade åsamkat så många folk så mycken skada att det förtjänade att falla, och sedan skulle det vara för sent att göra eller säga någonting. Edward satt mest tyst, förmodligen för att inte förolämpa sin far, dock, gissar jag, av samma mening som de yngre. Sir Charles ende bundsförvant var John Evelyn, som berättade att han avsåg skicka sin son till Nilen "för att lära sig arabiska, föra dagbok och förvärva vana att observera och lita på sig själv, och att ej insupa överdriven patriotism." Jag önskar – om det ej är en alltför fräck önskan – jag vore den sonen.

Edward besöker mina rum då och då. Han är öm och rar mot mig när han går. Längre har jag trott att det var ett tecken på min nyckfullhet att jag vid sådana tillfällen var ansatt av känslostormar och impulser så motstridiga, att jag var som ett oskäligt djur: jag grät i kudden, gick fram och åter i min kammare, jag öppnade fönstren mot den kalla nattluften, lutade mig ut och önskade – Gud förlåte mig – att jag inte vore så motståndskraftig till hälsan, så att jag skulle kunna ådraga mig en fatal förkylning och göra ett slut på min bedrövelse. På morgnarna fick jag ofta lägga kalla kompresser på ögonen, så att inga spår av missklädsam ångest skulle förmärkas i mitt ansiktsuttryck då jag kom ner till frukosten.

Jag har undrat om någon fläkt av denna oro kom i hans väg, ty jag skulle varit glad att trösta honom så gott jag kunnat, men då han alltid tog avsked så tveklöst och med sådant märkbart jämnmod, har jag kommit till slutsatsen att dessa störningar var mina och blott mina, sprungna ur en svaghet i min kvinnliga natur. Jag strävade – och strävar – efter att bemästra och övervinna dem. För detta ändamål brukar jag olika strategier, av vilka den mest framgångsrika är att lämna någon liten uppgift oavslutad och nära till hands. Så

när min make stiger upp från min bädd, går jag också upp och följer honom till dörren, önskar honom god natt och återvänder, sedan jag stängt dörren, omedelbart till min teckning eller min bok, tills jag kan vara viss om att de otäcka känslorna har försvunnit och jag tryggt kan lyfta mitt huvud.

Min dagbok gagnar mig föga vid sådana tillfällen ty det skulle enbart uppmuntra sådana känslouttryck som hotar mig och som jag måste avvisa.

Jag kan inte tro att han är lycklig.

2

Oh, hur underbar och hänförande
är inte upptakten på en amour!

Aphra Behn, ca 1680

Kairo, maj 1997

Isabel berättar delar av sin historia för mig, om hur hon träffade min bror. En torr, tillrättalagd version som jag, ju mer jag lär känna henne och kan föreställa mig henne, själv kan fylla i. Isabel tänker i bilder och medan hon talar ser jag en ljusfläck dallra på det gamla ekbordet.

New York City, februari 1997

En ljusfläck dallrar på det gamla ekbordet, väljer ut de mörkaste träfibrerna och skuggar dem sedan. Mitt på det lyser en glasskål i vilken tre ljus flyter omkring som platta gyllene liljor.

"Jag trodde att det kanske skulle vara som födelsedagar", säger Isabel. Hennes röst har den lätta, djupa darrning som hon lagt märke till på sistone. Hon vet inte om någon annan kan höra den. Hon vet inte orsaken till den. Hon lägger försiktigt ner gaffeln på tallriken.

"Jag menar", säger hon och tittar ner på sina fingrar som fortfarande vilar på gaffeln. "Du vet hur varje födelsedag har en sån enorm betydelse när man är barn?"

Hon tittar upp. Jo, han lyssnar fortfarande.

"Man tror till och med", fortsätter hon uppmuntrad, "att allting efter födelsedagen ska bli väldigt annorlunda, man själv kommer att bli annorlunda, man ska bli som ny..."

"Och sen då?"

"Och sen..." Hon rycker på axlarna. "Sen inser man att så är det inte alls."

"Min kära flicka, förlåt, min kära unga fröken, det där kan du omöjligt veta redan."

Flörtar han med henne? Han lutar sig tillbaka med ena handleden på bordet, den andra armen över sin stolsrygg. På andra sidan ljusskålen vänder sig kvinnan han anlände med skrattande mot Rajiv Seth. En kastanjebrun hårgardin faller fram och döljer hennes ansikte. Min bror snurrar vinglasets fot mellan sina fingrar. Handryggen är täckt av tunna svarta hårstrån. Hon ser honom rakt i ansiktet, så bekant från teve och press. De hatar honom men kan inte få nog av honom. När han dirigerar köar man runt kvarteret, ungefär som vid premiären på en Spielberg-film. 'Molotov-maestron' kallar de honom, och 'Kalashnikov-dirigenten'. Men biljettkontoret älskar honom. Nu lyser hans mörka, djupt liggande ögon upp och ser på henne. Han skrattar åt henne.

Från bordsändan hojtar Deborah:

"Nån som vill ha mer sallad?"

Ett allmänt besticksklirrande och tallriksbyte äger rum, varefter Deborah säger:

"Jag ska hämta glassen."

Louis, hennes partner, grymtar och hon fyrar av ett leende mot honom.

Isabel reser sig och fastän Deborah säger "Sitt, sitt, jag gör det!" så tar hon både sin egen och hans tallrik och bär ut dem i köket.

"Visst är han en snygging?" viskar Deborah bland blänkande mässingskastruller, stekpannor och durkslag.

"Jo, han är rätt läcker", instämmer Isabel utan att dölja att hon vet vem Deborah syftar på. "Och man kan prata med honom. Vem är damen?"

"Samantha Metcalfe", svarar Deborah. "Hon undervisar vid SUNY."

"Är hon... är de... tillsammans?"

Deborah gör en grimas och lutar sig in mot frysen.

"Ja, just nu är de väl det. Hurså?"

Hon rätar på sig och flinar mot Isabel.

"Är du intresserad?"

"Kanske det."

"Han är femtifem år", säger Deborah och lägger upp två paket glass på ett fat. "Och..."

"... gammal nog att vara min far", fyller Isabel i med ett leende. "Har han verkligen samröre med terrorister?" frågar hon.

Deborah rycker på axlarna och arrangerar några kex på en blå porslinstallrik.

"Vem vet? Fast det skulle förvåna mig. Han ser inte ut som en terrorist."

Isabel tar upp skålarna och följer Deborah ut ur köket. När hon sätter sig ner vänder han sig mot henne.

"Du, det var inte dig jag skrattade åt."

Hans ögon ler fortfarande.

"Inte?"

"Nej faktiskt inte. Du såg bara så högtidlig ut."

"Tjaa..."

"Men fortsatt. Du pratade om födelsedagar."

"Vad jag menade var att, ja du vet för oss amerikaner är det bara tredje gången vi ser ett nytt sekel börja. Och vi har aldrig upplevt ett millennium. Så vi kanske är..."

"Som små barn. Det har man ju hört förut."

"Vadå? Vad är det man har hört förut?" Louis lutar sig fram från Isabels högra sida. Hans höga panna blänker i skenet från stearinljuset. Han är stolt över sitt vikande hårfäste och har sitt svarta hår bakåtkammat som en spanjor.

"Så kan du ju inte göra!" ropar Deborah.

"Vadå kan jag inte göra?" frågar Louis.

"Avbryta mitt i ett samtal så där. Det här är liksom inte Wall Street. Det är..."

"Varför inte det? Det var väl inget privatsamtal. Var det ett privat samtal?"

"Nej, nej det var det inte", säger Isabel. "Jag sa just att det är sånt liv om detta med millenniet."

"Oh nej, inte millenniet!" säger Laura och tar sig om huvudet. "Millennium, millennium, vart man än tittar så är det om millenniet. Jag trodde inte att du ville fira det."

"Var gör du?" undrade Louis. "Jag trodde ni skulle göra färdigt..."

"Hon har just kommit upp med en ny idé", börjar Laura.

"Men det är ju just det", säger Isabel. "Jag tror att det är för att vi är en så ung nation som vi bryr oss om detta med ett nytt årtusende. Det skulle kanske vara intressant att veta vad folk i ett riktigt gammalt land tänkte om det."

"Det är ju en synpunkt", håller Deborah med.

"Indien!" säger Louis. "Kanske Raji kan hjälpa dig med det? Raji?"

Det skäggiga huvudet vänder sig från samtalet med Samantha.

"Vad tycker Indien om millennieskiftet?" envisas Louis.

"Att du inte frågar henne?" En ryckning i mungipan, men hans ögon ler inte.

"Kom igen nu Louis, skärp dej", säger Deborah.

"Så jävla mystisk", säger Louis.

"Nu kan vi väl dricka kaffe i stora rummet", säger Deborah och reser sig upp.

"Vad är det du vill göra?" frågar han medan de går in i vardagsrummet.

"Jag tänkte jag skulle åka till Egypten. Se vad de anser om millenniet där."

"Egypten? Varför det? Varför inte Rom? Där har du ett gammalt land."

"Ja, men Egypten är äldre. Det är som att gå tillbaka till början. Sextusen år skriven historia."

"Blir det nåt firande där? Använder du grädde?"

Deborah räcker Isabel en kopp kaffe och håller upp den lilla gräddsniplan i silver.

"Har de inte muslimsk tideräkning?"

"De använder båda", säger han. "Och de har också den kopiska kalendern."

"Jag vet att de firar två nyår", säger Isabel, håller några droppar grädde i sin kopp och räcker snipan till Deborah.

"Vad som helst för att få festa." Han ler. "Jag ska inget kaffe ha, tack. Vi måste snart ge oss av."

"Jag tänkte", chansar Isabel, "att du kanske kunde ge mig några tips. Jag har varit där förut, men det var så länge sen, och jag har

inte hållit kontakten.”

”Åh, jag är säker på att folk minns dej...”

”Se, nu driver du med mig igen.”

”Inte alls, kära vän. Jag är säker på att du gjorde ett starkt intryck. Varför reste du dit?”

”Jag var utbytesstudent ett år...”

”Tycker du inte de här lägenheterna är makalösa?” säger Laura och närmar sig dem.

”Dom är så eleganta!”

”Den här är vacker”, säger Isabel. ”Och jag älskar de röda väggarna.”

Alla ser sig omkring i det höga rummet med loftgången.

”Ring mej”, säger min bror till Isabel. ”Vill du det? Jag ska ta reda på några personer du kunde träffa. Jag kan ju ge dig mitt nummer.”

Han känner efter i fickorna.

”Har du nåt kort eller en papperslapp eller nåt?”

Hon letar i sin handväska och räcker honom ett litet vitt block. Han tar av hylsan på sin reservoarpenna och skriver med svart bläck.

”Kan du läsa det? När vill du prata med dom? Har du nån dead-line?”

”Ja!” säger Isabel. ”Nu me’samma.”

”OK. Ring mej. Vi pratar då.”

Han vänder sig om igen.

”Klarar du dig hem eller ska vi släppa av dig någonstans?”

”Det går fint”, säger Isabel. ”Jag bor på andra sidan Central Park. Jag har en taxi beställd.”

Himlen reflekterar stadens ljus genom hennes fönster och vem vet genom hur många andras. Isabel sparkar av sig skorna och står och tittar ut över massan av trädtoppar. Om hon öppnade fönstret och lutade sig ut skulle hon bortom det mörka partiet kunna se ljusen från Plaza och ner mot Femte avenyn. Är det bara i hennes fantasi eller lyser det inte i Tiffanys skyltfönster? Frestad att öppna fönstret lägger hon handen på vredet, men det är en isande

kall februarinatt och hon drar sig tillbaka in i rummet och tänder en bordslampa. Två år har gått, och hon är fortfarande betagen i friheten att inte vara ena halvan av ett par, i nöjet att komma hem till tystnad, att inte behöva känna lättnad om Irving haft en trevlig kväll eller gottgöra honom om han inte har haft det – över frånvaron av agg i sitt liv.

Det är efter midnatt men hon är full av energi. Hon går bort till sitt skrivbord och kollar sin telefonsvarare. Ingenting. Och inget på datorn eller faxen. Hon går fram till bokhyllan och plockar ut *Who's who?*:

Ghamrawi, Omar A. son till Ahmad al-Ghamrawi och Maryam, f. al-Khalidi, född 15 september 1942, Jerusalem, utb. Cornell Univ. New York och... handledd av... Konsertpianist, dirigent och författare, debuterade 1960 med NY-filharmoniska ... turnéer... "Kulturpolitiken" 1992, "Ett tillstånd av terror" 1994, "Gränser och tillflykt" 1996...

Trettiofyra år med musik och fem år med ord. Och det är på dessa senaste fem år han har blivit nyhetsstoff. Hon knäpper på teven i sitt sovrum och får in Jerry Springer mitt i en harang där han pekar på en fet kvinna: "Det var du som födde hans barn – du snärjde honom med flit..." Kvinnan, vars mascara rinner i kapp med tårarna nerför hennes ansikte, skriker tillbaka: "Han behöver ju skärpa sig..." Isabel stänger av ljudet, går in i badrummet och skruvar på kranarna.

Med håret fäst upp på hjässan i en stor svart fjärilsklämma och en hoprullad handduk bakom nacken, blekgröna vattenspeglar mellan mjuka toppar av skum, lägger hon upp benen över badkarskanten och låter armarna flyta och makar sig tillrätta i karet. Det är hennes favoritposition. Tanken att det kunde vara trevligt med lite musik dyker automatiskt upp, men hon skjuter den åt sidan. Hur många gånger har hon inte satt på en skiva bara för att bli irriterad av den några minuter senare! Och sen skulle hon behöva klafsas ut med våta fötter och stänga av den innan hon blir galen. Hon kan inte göra det med fjärrkontrollen på grund av cd-spelarens position i sovrummet. Nej, hon vill vila i tystnaden och om den behöver brytas kan hon flytta på någon del av sig själv, så ger vattnets mjuka kluckande det ljud hon behöver.

Skulle det vara för tidigt att ringa honom imorgon?

Faraoniska tår, brukade Irving säga, när han fortfarande talade om hennes tår... och om henne. Långa, raka, jämna tår som skulle ha kunnat sitta på någon målning av en människa i profil, på en relief eller en väggmålning. Förutom att hennes var bleka, inte bruna. Hon spretar med dem och rynkar ögonbrynen för att kolla de snygga, rakklippta naglarna med sitt enda lager vitt pärlemorlack. Det har inte flagnat, duger i två dar till, kanske tre. Dessutom är det vinter nu och vem skulle se dem? Hon låter benet falla och glider längre ner i vattnet. Tår som passar till namnet. Det var hennes far som hade förklarat namnet för henne. Isa Bella: Isis den vackra. "Så du förstår", hade han sagt den där sommardagen i skogen på baksidan av huset i Connecticut, "du har den första gudinnans namn, modern till Diana, till alla gudinnor, hela världens mor." Hon hade gått vid hans sida och burit en lång käpp med en klyka i änden, med en gudomlig uppgift: att hålla fram den och vänta på den darrning som sade att hon hade funnit vatten, där under den grästäckta marken. Och sen, i gungan, medan han knuffade på och hon flög högre och högre upp för varje knuff, hade hon hört en sång ta form inom sig: "Isa – Bella, Isa – Bella..."

Med rytmiska små plask i vattnet glider Isabel in i minnena av sin far, hennes lilla hand trygg i hans stora, varma, medan deras fötter sparkade upp skum när de paddlade vid stranden i Maine. Hennes mor stod lite vid sidan, ängslig, nästan utan att dra andan, rädd att om hon slappnar av ett ögonblick, om hon ger sig hän, kanske detta barn ska ryckas från henne liksom det andra.

Jasmine Chirol Cabot hade aldrig upphört att sörja sin son. Hon hade högtidlighållit födelsedagarna och bevarat Buddy Holly-singlarna och fotografierna. Isabel hade vuxit upp med en bror som var sexton år äldre, som för evigt var fjorton år och för någon sekund vänt sig bort från fisken i handen, bollen i luften eller en snöklädd kulle längre bort för att kisa in i kameran. En frånvarande bror.

Skulle det vara för tidigt att ringa imorgon?

Hon sjunker helt ner i badkaret, med fjärilsklämma och allt, tills vattnet flyter ihop över ansiktet och hon känner kittlingen i huvudsvålen när det tränger igenom hennes hår.

3

Vad som än händer: Maximsprutan,
den har vi och de är utan.

Hilaire Belloc, 1898

Kairo, maj 1997

Jag är besatt av Anna Winterbournes bruna dagbok. Hon har blivit lika verklig för mig som Dorothea Brooke. Jag måste fylla i luckorna, förstå vilka människorna är som hon berättar om, måla bakgrunden till det liv hon lever här på sidorna framför mig.

Jag går till brittiska konsulatets bibliotek, till Dar al-Kutub, till antikvariaten, fastän de har flyttat från Sur al-Azbakiyya upp till Darrasa och det inte är lika trevligt att botanisera bland dem längre. Jag skriver t o m till min son i London och ber honom om urklipp från gamla upplagor av The Times.

Och jag pusslar ihop en historia.

London, oktober 1898 till mars 1899

Ljuset liknar inte någonting Anna har sett förut. Dag efter dag drar det henne tillbaka. Dag efter dag sprider det sig på de dyrbara mattorna, över sten- eller marmorgolven, över stråmattorna. Det strömmar genom det snidade trågallret, ritar sitt mönster på mosaikväggarna och dörrarnas inläggningar, de utbredda tygera och lyser upp blommor och ansikten och utsträckta eller knäppta händer.

Anna tittar ner på sina händer, hårt knäppta i knät. Hennes vigselring glimmar svagt mot hennes bleka hud med knogarna som en ås av blekare vitt. Hon öppnar händerna, sträcker ut fingrarna och flyttar mjukt händerna, nu öppna, till knäna.

Han är inte sig själv. Jag har hört detta uttryck förr, och nu är det jag som får göra bruk av det. Edward, min make, är inte sig själv.

I sju månader har jag med Sir Charles följt händelseförloppet i Sudan. I sju månader har jag bett för hans säkerhet och för att han måtte komma oskadd åter. Och nu när han är tillbaka känner jag knappast igen honom. Han har blivit mager, och fastän hans ansikte är bränt av söderns sol, är det som om blekheten lurade inunder.

Mr Winthrop har träffat honom och säger att han har ådragit sig någon tropisk infektion och kommer att bli rask igen med vila och stärkande mat och så småningom gymnastik. På inrådan av honom (mr Winthrop) tar jag varje dag en promenad i friska luften. Och jag har tagit mig för att gå till South Kensington-muséet, som är en underbar och rogivande plats och där jag funnit några målningar av mr Frederick Lewis. De besitta en sådan lysande skönhet att jag i deras närvaro känner det som om en mjuk hand smekte min själ.

På en låg bädd ligger en kvinna och sover, nersjunken i en hög silkeskuddar. Ovan henne hänger en lång gardin, genom vars böljande, magnifika gröna färg man kan skönja de flytande skuggorna från de snidade träluckorna och ljuset bortom dem. En strimma av solljus – från det öppna fönstret ovanför hennes huvud – faller över den sovandes ansikte och hals, det gräddfärgade linnet som man kan se genom det uppknäppta strama klänningslivet. En liten amulett glimmar vid hennes hals. Anna tittar på sitt ur. Hon har tio minuter på sig.

Idag fann jag Sir William Harcourt i hallen, när han tog farväl av Edward och Sir Charles. Sir Charles, som skakade hans hand flera gånger, sade (på sitt sedvanliga rättframma sätt) att det var en sorglig dag för England när en man som Sir William avsäger sig ledarskapet på grund av partiets omsvängning till chauvinistisk imperialism. Han talade kritiskt om Rosebery och Chamberlain och kallade dem krigets män, och Sir William sade att sådan var nu tidsandan och att han blivit för gammal för att bekämpa den. Edward blev ytterst upprörd och drog sig tillbaka till sin kammare. Han vägrade låta mig sitta hos honom eller ens servera honom te.

Det är nu åtta veckor sedan Edward återvände från Sudan, och borde, som jag skulle ha trott, ha kunnat vara återställd igen; dock är jag rädd att värre än hans fysiska krämpor är den skada hans själ har tagit. Han vill icke tala med mig om någonting väsentligt och svarar knappast när jag vänder mig till honom angående vardagliga ting. Han kan sitta liknöjt i biblioteket i timmar och ändå rycka till om någon plötsligt skulle gå in, så jag har lärt mig att åstadkomma något ljud innan jag går in i ett rum eller fumla med dörrhandtaget. Han kan inte uthärda klirret av en tekopp mot ett tefat...

Så Anna har börjat lägga en bit hopvikt linneservett under kopparna. Hon vet att han inte kommer att dricka sitt te, men han godtar att bli serverad av henne och att hon sitter hos honom, nej, att hon sitter i samma rum, eftersom man inte kan säga att hon verkligen sitter hos honom. Och hon kan inte ana vad som nu rör sig i hans huvud. Bara att det inte är några glada tankar eller ens behagliga. Han sitter rak i den stora fåtöljen med sin grå ylemorgonrock ordentligt åtsnörd kring höfterna med bakåtkammat hår, med mustaschen som döljer överläppen och med nerdragen underläpp. Hans blick fixerar en punkt bakom hennes vänstra axel, rör sig sen till den fördragna gardinen och vidare ner mot golvet. Den möter aldrig hennes. Då och då rör sig en muskel i hans slätrakade kind. Han väntar på att det formella tedrickandet ska vara slut, så att hon kan lämna honom.

"Edward", säger Anna, "jag har talat med mr Winthrop och han bekräftade att ett luftombyte skulle göra dig gott..."

"Nej."

"Edward, käraste, vi kunde resa ner till Horsham några dar. Du kan rida, vara ute i det fria..."

"Nej, Anna. Jag reser ingenstans."

Han tittar fortfarande inte på henne, men hans grepp om armstödet hårdnar, och hans röst blir bara en aning skarpare, fastän han inte höjer den.

"Vill du vara så god och förstå det? Ingenstans. Om du vill fara..."

"Men Edward, jag önskar inget för egen del. Jag tänkte bara..."

"Låt oss inte prata om detta. Jag har ingen önskan, ingen styrka..."

"Käraste, lugna dig!"

Anna sätter ner koppen och reser sig för att luta sig ner mot honom. Hon lägger sin hand på hans och försöker lirka in sina fingrar mellan hans handflata och armstödet. När hon misslyckas låter hon bara sin hand vila på hans.

"Du får inte hetsa upp dig. Vi ska inte ta oss för någonting du inte vill. Jag har ingen annan önskan än att hjälpa dig, att hjälpa dig att bli dig själv igen. Käraste vän, säg mig vad jag kan göra!"

När svaret uteblir, lutar sig Anna lite längre ner och trycker läpparna, sen kinden, mot hans panna. Den känns varm och aningen fuktig. Edward klappar sin hustru på handen, där den ligger ovanpå hans, och drar den så till sig.

"Snälla Anna, det finns ingen anledning att oroa sig så. Det är bara frågan om vila."

Anna reser sig upp bredvid honom. Hon vet att han inte kommer att be henne sitta ner igen. Men detta är inte fruntimmerstjafs. Alla är oroliga. Tjänstefolket går på tå. Besökare avlämnar kort, på vilka hon artigt svarar att Edward känner sig indisponerad, men så snart han blir bättre... Hans far är orolig på gränsen till ilska. Igår eftermiddags hade hon stött på honom i biblioteket i färd med att säga åt butlern. När han hörde henne vid dörren, hade han stigit fram och tagit hennes händer.

"Ah, Anna! Jag har just bett Wilson att ta ut alla skott ur gevären. För säkerhets skull bara, förstår du. Ingen mening med att ha en massa bly liggandes. Vad säger du?"

"Jo, naturligtvis, Sir Charles", hade hon svarat. "Det behövs ju inte."

Och när Wilson hade lämnat rummet och stängt dörren bakom sig, hade hon låtit rädslan synas i ögonen och på rösten.

"Tror ni verkligen att...?"

"Nej, nej. Naturligtvis inte. Naturligtvis inte."

Han hade stegat iväg med militärisk hållning bort till änden av biblioteksbordet.

"Jag hoppas att du inte misstycker, kära du", sade han med en gest mot sina stövlar. "Jag red över i all hast, ser du."

Anna skakade på huvudet. Halvvägs tillbaka stannade han till och slog till en stolsrygg med knytnäven.

"Herregud! Du får förlåta mig, kära du, men jag vill nästan ta till piskan! Om han inte hade nerver till det, vad skulle han då iväg för? Han begärde den befattningen — och skulle aldrig ha blivit nekad den."

"Han trodde han gjorde det rätta."

"Och så", tänkte hon, "ville han ha spänning, äventyr, ett mål, en uppgift."

"Men jag sa ju till honom! Jag sa honom att detta inte var ett

ärligt krig! Det var ett krig som politikerna hade fantiserat ihop, ett krig för att behaga den där änkan med sitt cockney-imperium... men till vad nytta?"

Han tystnade och Anna kom och ställde sig bredvid honom. Tillsammans stod de och stirrade ut genom fönstret, medan träden mörknade på den tysta gårdsplanen. Han vände sig mot henne.

"Du borde komma ut lite, kära vän. Det här är inget liv för en ung kvinna."

"Jag går ut, Sir Charles. Jag går ut varje dag, i en timme. Det sa mr Winthrop att jag måste. Han sa att jag måste få frisk luft. Jag går ut varje dag klockan tre och kommer inte tillbaka förrän fyra. Sen vill Edward gärna vila sig, ni vet..."

"Men ditt lilla ansikte börjar bli avtärt, Anna, vännen min."

Han hade satt handen under hennes haka, och av den lätta beröringen kände hon tårarna stiga upp i ögonen – som de gör nu.

"Edward, käraste, finns det ingenting du skulle vilja ha? Någonting jag kan hämta eller göra?"

"Jag tror jag ska vila lite nu."

Fy skam Anna, fy skam. Att gråta för din egen skull, i en sådan tid. Alla dina tankar borde vara riktade mot honom, ägnade åt honom. Han behöver vila men kan inte.

Hur annorlunda var inte hans hemkomst än hans fars! Där låg jag på en hörna av mattan i rökrummet, nyligen berövad min mor vid tio års ålder, och studerade kartan över Egypten som Sir Charles hade givit mig, och lyssnade när han berättade om hur de hade slagit Urabi och intagit Tal al-Kabir. Och jag hörde honom prata om heroism och förräderi, politik och lojaliteter, och jag kände hans vrede över det han hade tvingats göra.

Men Edward vill inte tala och jag är rädd. Jag har ej vågat ge röst åt tanken, men jag är rädd att något ondskefullt har makt över oss – att något har tagit min make i sitt våld, något som inte tillåter honom att skaka av sig denna sjukdom och bli sig självt igen.

Caroline Bourke talar om för mig att Sir William Butler, då han mötte general Kitchener vid dennes ankomst till Dover, sade till honom: "Ja, om inte ni bringar förbannelse över brittiska imperiet för

vad ni har gjort, då finns icke någon sanning i kristendomen." Men Kitchener bara stirrade på honom. Jag frågade henne vad han hade menat. Vad hade de gjort mer än att ha tagit Sudan och återställt ordningen? Och hon sade att hon ej visste, dock med sådan mörk blick att den lämnade mig full av föraningar. Jag längtar att spörja min make om detta, ty min instinkt säger mig att det här finns en nyckel till vad som plågar honom, men jag är rädd. Han är så förändrad och är nu oförmögen att inta annan föda än den tunnaste buljong och några brödkanter.

Anna reser sig, går långsamt runt i konsthallen, och stannar framför en gammal man med vitt skägg och turban mot en fond av gyllene tegel behängd med vita ark med inskriptioner. Framför honom på golvet sitter barnen han undervisar, i bjärt röda och blå skrudar. En solrandad katt rullar ihop sig på en grön kudde, medan den betraktar ett par duvor som pickar på den glittrande mattan. I den halvöppna dörren står det minsta barnet och tvekar.

Ute på gatan börjar Anna skynda på stegen. Klockan är fyra och ljuset försvinner fort.

Jag har soikit honom. Jag sviker honom ständigt. Om jag bara kunde finna nyckeln till hans slutna sinne, så att jag kunde sopa undan alla fasor som lura där! Då skulle han bli frisk igen.

Ty jag vet visst att det finnes fasor och de ha att göra med uppdraget han har medverkat i, vilket kulminerade tidigare i veckan i undertecknandet av Sudanaavtalet. En händelse som mycket har oredgat Sir Charles och hans vänner. De ha skrivit till The Times:

Sir,

Vad skulle man säga i privatlivet, om en förmyndare och förvaltare, vilken hade förbundit sig att sköta en minderårigs egendom, lät egendomen förfalla och sedan själv lade beslag på den som varande värdelös? 1884 tvingade vi den egyptiska regeringen att överge Sudan och lämna det herrelöst, och nu, när tillfälle har yppats, intar vi landet som om det inte tillhörde någon. Det är betecknande för tidens anda att vi kan

göra detta med världens uppenbara moraliska och religiösa godkännande.

Det synes även som om vi, enligt det av lord Cromer och Boutros pasha undertecknade avtalet, på Egypten övervältra hela kostnaden för och mödan med återerövringskriget, vilket ännu ej är avslutat, samt belastar dess budget med underskottet från Sudan.

Detta påhitt, det brittiska imperiet, kommer att ödelägga vår position som ett rättskaffens kungadöme.

Er etc.

Sir Charles berättar för mig att George Wyndham sagt rent ut till honom att stormakterna äro överens om att syftet med de afrikanska operationerna är att civilisera Afrika i Europas intresse och att för att nå det ändamålet duga vilka medel som helst.

Jag kan inte tro att George verkligen menat att "alla" medel duga – men han är dock vice krigsminister och måste ju hylla mer krigiska principer än vad Sir Charles anser vara rätt.

Jag skulle vilja be Sir Charles att tala med Edward om Sudan och försöka få honom att öppna sig – men jag fruktar att Sir Charles är alltför otålig och ombytlig. Min far skulle ha passat bättre för den uppgiften, ty mildhet låg i hans natur...

Gode Gud, käre dyre Herre Jesus Kristus, jag ber ständigt för min makes sinne och själ. Han har blivit svagare och kan ej eller vill ej lämna sitt rum.

Caroline kom för att hälsa på och berättade om hur man säger att Kitcheners män vanhelgade mahdins kropp, vilken byborna tro vara en helig man, och att Billy Gordon högg av hans huvud för att generalen skulle kunna bruka det som bläckhorn. Det kan inte vara sant, ty om så vore fruktar jag i sanning för Edward nu.

Sir Charles berättar för mig att Billy Gordon bekräftat historien om halshuggningen men harmas över att dådet tillskrivs honom – dock vill han inte tala om vem som gjort det. Först ville Sir Charles inte alls beröra ämnet, men då han förstod hur mycket jag redan hört,

insåg han att det inte kunde hjälpas och att det vore bättre att låta mig tala med honom, ty det finns verkligen ingen annan jag kan tala med om detta.

Oh, jag önskar mer än någonsin att min älskade mor vore här! Jag är säker på att hon skulle kunna ge mig ett enkelt, kvinnligt råd om hur jag kan nå min stackars fångne make. Jag har ingen förtrogen utom Caroline Bourke, och hon har nog för starka personliga band till mig för att kunna ge mig råd om hur jag skall kunna hjälpa min make.

Edward får upp allting vi ge honom nu. Hans mage kan inte behålla så mycket som en kopp havresoppa och jag tror att han försöker rena sig från alla sorters ting. Jag bönfaller honom att repa mod, ty vår Herre vakar säkerligen över honom såsom han vakar över oss alla. Gud dömer människornas gärningar men förvisso dömer han väl dem även efter deras hjärtan och deras sinnen. Hur skulle annars en handling kunna skiljas från en annan? Och en åtskillnad skulle Han sannerligen göra – men Edward vänder sig bort.

Under tiden får jag veta att general Gordons syster har tagit avstånd från den här expeditionen hela tiden. Hon har sagt att om det var för att hämnas hennes bror, vill hon inte ha honom hämnad och att hon är viss om att han själv absolut inte heller skulle ha velat det. Hon säger att hon vet att mahdin inte önskade general Gordons död utan hade velat ta honom levande, så att han kunnat utväxlas med Urabi pasha, ledaren för det egyptiska upproret 1882, nu i landsflykt. Hon berättar för vem som än vill höra på att hennes bror var bland de första som trädde fram när mr Blunt upprättade en fond för att bekosta försvaret av Urabi och att han hade sagt:

"Här är pengarna, och jag slår vad om att Urabi kommer att betala tillbaka dem om ett par år!"

Var dag bär nya fasor med sig och Edward blir svagare så att jag inte kan förmå mig att lämna huset, inte vill jag det heller, men då han sover nöjer jag mig med en runda i trädgården – trädgården där allt ter sig så brunt och naket och dött att det synes omöjligt att maj någonsin skulle återvända och allting åter lövas. Och dock – idag

fick jag syn på de första, muntra snödropparna; de vanliga fem, trogna sin sedvanliga plats vid foten av det gamla plommonträdet. Jag fylldes av ett melankoliskt hopp.

Dyra Maria, Guds moder, jag ber för min makes själ och för alla deras själar som förenades i den fruktansvärda händelsen.

Tidningarna är fulla av det: en armé på 7 000 brittiska och 20 000 egyptiska soldater förlorar 48 man och dödar 11 000 dervischer och sårar 16 000 inom loppet av sex timmar.

Winston Churchill lovar att ge ut en bok som skildrar hur general Kitchener beordrade att alla sårade skulle dödas, hur han (Churchill) hade sett lansiererna från 21:a spetsa de sårade där de låg och med hela sin tyngd driva sina lansar genom kläderna på de döende männen och hur Kitchener lät de brittiska och egyptiska soldaterna plundra och våldta i staden i tre dagar.

Välborne Algernon Bourke, lady Carolines släkting meddelar Sir Charles att en diger "slaktarnota" beordrades för den dagen och att förbindelserna med London bröts under någon förevändning så att inga ord om måttfullhet skulle nå generalen.

Oh, jag känner en sådan oro för min make nu, ty om det är sant och om han tog del i dessa skymfliga dåd, han som sätter äran framför allting annat och verkligen trodde att denna expedition, vilken han inlät sig på, skulle vara ett modigt och ärorikt uppdrag, då kan jag inte se hur han någonsin skall kunna lägga det bakom sig – i synnerhet inte som han är så sjuk och i feberns våld, vilken härjar honom i timtal och efteråt lämnar honom så slapp och försvagad att kan knappt kan svälja det vatten vi för till hans läppar.

Edward Winterbourne dog den 20 mars 1899.

Han hade stått på slätten vid Umm Durman, och tanken som hade lurat på honom i Atbara, i officersmässen i Sawakin – den tanke som hade ansatt honom i veckor – steg upp ur slagfältets damm och kastade sig rakt i ansiktet på honom med sitt bländande ljus. Och när tanken väl var uppenbarad och stod inför honom, förvandlades de fanatiska dervischerna framför hans ögon till

män, män med usla läger och ett trashanksfölje av kvinnor, barn och getter, med kroppar som svultit i månader, med sina löjliga spjut och bössor i händerna och med söndertrasade banér fladdrande över deras huvuden. Män som glödde för en idé om frihet och rättvisa i sitt eget land. Och ändå reste de sitt standar, ändå ryckte de fram med sina spjut och då var det för sent, för sent att göra något annat än att stå där och skjuta.

Jag har sagt Sir Charles att jag tror att Edward i sitt hjärta var rättskaffens och hedervärd ända till slutet. Och att jag tror att han, till slut, stod sin far närmare i sina övertygelser än han öppet kunde säga. Jag hoppas att detta så småningom skall lända honom till någon tröst.

